

LICHEN PLANUS YA UKE

Ni nini?

Lichen planus (LP) ni ugonjwa wa ngozi unaosababishwa na uvimbe. LP ya vulvar hutokea mara nyingi kwa wanawake wenye umri wa miaka 50 hadi 60. Inaweza kuathiri eneo la sehemu za siri ikiwemo vulva na uke. Dalili za kawaida ni kuungua na maumivu. Wanawake wengine hupata muwasho pia. Lichen planus husababisha vipole vidogo vya rangi ya zambarau, mara nyingi kwenye mikono, miguu, au mgongo. Inaweza kuathiri kinywa (ugonjwa wa kinywa) kwa muundo mweupe au kupoteza uso wa kinywa. Katika baadhi ya matukio, kucha na ngozi ya kichwa pia zinahusika. Inawezekana kuwa na ugonjwa huo katika eneo moja bila kuwa na tatizo mahali pengine. Wagonjwa wengi wenye LP ya vulvovaginal wana LP kinywani pia na wakati mwingine katika maeneo mengine ya ngozi.

Inaenea kiasi gani?

Inakadiriwa kuwa 1 kati ya wanawake 4000 watakuwa na LP ya vulvar au uke ikilinganishwa na 1 kati ya 100 ambao wanaweza kuwa na LP ya kinywa. Takriban asilimia 50 ya wanawake walio na lichen planus ya kinywa wanaweza kuwa na LP ya vulvar au uke lakini utambuzi unaweza kukosekana kwani madaktari wa meno kwa kawaida hawaulizi kuhusu dalili za sehemu za siri na kinywa kinaweza kisikaguliwe kawaida kwa wale wanaoonesha dalili za ugonjwa wa sehemu za siri.

Nini chanzo cha LP?

Chanzo cha LP hakijulikani. Inaweza kuwa tatizo na mfumo wa kinga, mfumo unaolinda mtu dhidi ya magonjwa. Katika LP, mfumo huo ni wa kupindukia na unaweza kujishambulia wenyewe (hii inaitwa reaksi ya autoimmune). Katika baadhi ya matukio, inawezekana kuwa maambukizi au dawa vinaweza kuanzisha reaksi hii. Hatujui kwa nini vidonda vinavyoendelea katika sehemu fulani za mwili na si nyingine. LP inaweza kuhusishwa na hali nyingine za autoimmune kama vile ugonjwa wa tezi ya thyroid, vitiligo (mabaka meupe kwenye ngozi), na alopecia areata (mabaka ya kupoteza nywele) Lichen planus SIYO ya kuambukiza wala si ya kuambukizwa na haiwezi kuambukizwa kwa mpenzi wa kimapenzi au sehemu nyingine ya mwili wako.

Dalili ni zipi na ninaona nini?

Maumivu, kuungua na ubichi ni dalili za kawaida sana. Chini ya kawaida, Kuwasha kunakuwepo. Ikiwa tabaka za nje za ngozi huvunjika (mmomonyoko), maeneo haya yanaonekana unyevu na nyekundu. Kunaweza kuwa na muundo wa lacy nyeupe kwenye vulva. Mchoro huu pia unaweza kuonekana karibu na kingo za mmomonyoko. Uke inaweza kuonekana kuwa nyeupe au nyekundu / nyekundu. Kovu kwa kupoteza midomo ya ndani (labia ndogo) inaweza kuonekana. Kinembe kinaweza kuzikwa chini ya tishu zenye kovu. Kunaweza kuwa na shiny, nyekundu, maeneo ghafi. Kujamiiana kunaweza kuwa chungu ikiwa uke unahusika au kuna kovu la tishu zinazopunguza mlango wa uke. Mmomonyoko unaweza kutokea ndani ya uke kwa mchoro wenye mabaka au wa jumla. Wanawake wengine wana kutokwa nata, njano au njano-kijani, ambayo inaweza kuwa na damu, hasa baada ya kujamiiana. Kiingilio cha uke kinaweza kuwa kidogo ikiwa kuta za ndani za uke au ngozi karibu na mlango itashikamana wakati inapona.

Hii ni sababu moja kwa nini ngono inaweza kuwa chungu au hata haiwezekani. Wakati mwingine ni vigumu kwa mhudumu wa afya kufanya uchunguzi wa ndani. Katika matukio machache, ngozi inaweza kuwa na maeneo yenye unene. Hizi zinaweza kuwa na mwonekano wa warty. Ikiwa ngozi imeathiriwa katika sehemu zingine za mwili, upele kawaida huwa ndani ya kifundo cha mkono, mapajani na vifundoni. Madoa ni ya rangi ya zambarau na unaweza kuona michirizi nyeupe kidogo juu ya madoa. Nyeupe sawa, kupigwa kwa lacy kunaweza kuonekana ndani ya kinywa, lakini kunaweza kuwa hakuna dalili yoyote. Kunaweza kuwa na vidonda, nyekundu, maeneo yenye vidonda karibu na ukingo wa ufizi, ulimi na ndani ya mashavu. Mara kwa mara LP inaweza kuathiri mirija ya machozi na umio (mrija unaosafirisha chakula kutoka mdomoni hadi tumboni). Ikiwa unamwagilia macho kupita kiasi, ugumu wa kumeza au unahisi kama chakula kinakwama, unapaswa kumwambia daktari wako kuhusu hili.

LP inagunduliwaje?

Madaktari wanaofahamu hali hii wanaweza kuitambua kwa kuangalia ngozi na kuona muonekano wake wa kipekee. Utambuzi kwa kawaida huthibitishwa kwa kuchukua kipande kidogo cha ngozi kutumwa maabara kisha kuangaliwa chini ya darubini. Hii inaitwa biopsy. Hii ni taratibu rahisi ambayo inaweza kufanyika katika ofisi ya mtoa huduma ya afya baada ya kupooza kwa dawa ya ganzi iliyodungwa kwenye ngozi ya vulva au uke unaotakiwa kupimwa. Wakati mwingine inaweza kuwa muhimu kufanya uchunguzi wa kina zaidi chini ya ganzi ya jumla.

LP hutibiwa vipi?

Kuna matibabu mengi yanayotumika kutibu lichen planus. Matibabu yanahitaji kuchaguliwa ili kutosheleza tatizo lako. Watu tofauti huitikia tofauti. Dawa zinaweza kudhibiti lakini mara nyingi haziwezi kuponya kabisa LP. Matibabu ni mchakato mrefu na ufuatiliaji wa karibu na wewe na mtoa huduma wako ni muhimu. Lichen planus mara nyingi husimamiwa kwa dawa kwani hakuna tiba kamili. Hata hivyo, katika baadhi ya kesi, LP inaweza kuja na kwenda kwa hiari yake na inawezekana itaisha kabisa. Bidhaa zote zinazokera zinapaswa kuepukwa. Epuka kutumia sabuni au bidhaa zenye manukato katika eneo hilo. Matibabu ya kawaida ya LP ni steroid kali ya juu ya ngozi. Wakati mwingine, mafuta yenye viambata vya calcineurin inhibitors hutumiwa (kama tacrolimus, pimecrolimus). Hizi ni tiba zinazotumika kutibu aina nyingine za uvimbe kwenye ngozi kama vile eczema. Hizi zinaweza kusaidia watu wengine lakini zinaweza kuleta maumivu wakati zinapotumika mara ya kwanza.

Ikiwa uke umehusika, basi maandalizi ya steroid ya uke yanaweza kuwekwa ndani ya uke. Kwa makovu na kusinyaa kwa uke na/au kuingia kwa uke, physiotherapy ya sakafu ya pelvis au dilators inashauriwa. Ni nadra sana upasuaji unahitajika. Ikiwa mafuta hayadhibiti uvimbe, basi vidonge vya steroid vinavyochukuliwa kwa mdomo au aina fulani za sindano za steroid zinaweza kuwa na manufaa. Dawa za kupunguza mfumo wa kinga uliozidi kazi zinaweza kuhitajika. Mifano ya haya ni methotrexate au cyclosporine au mycophenolate mofetil. Dawa hizi zinahitaji vipimo vya damu kufuatilia madhara yao na yote haya yatajadiliwa nawe ikiwa unayahitaji. Wanawake wanaotumia steroids wanaweza kuwa na ujauzito salama. Hata hivyo, ni muhimu sana usipate mimba ikiwa unatumia dawa nyingine zilizojadiliwa hapo juu, kwani zinaweza kuwa na madhara kwa mtoto.

Niangalie nini?

Kwa vile LP ni hali ya ngozi inayoendelea kwa muda mrefu, kuna hatari kubwa ya kupata aina za saratani ya ngozi katika eneo hilo ikilinganishwa na wanawake wasio na LP. Hatari ni karibu asilimia 3. Maeneo yoyote mapya yaliyoinuka, yanayovuja damu au yasiyoponya katika eneo lako la uzazi yanapaswa kuripotiwa kwa mtoa huduma wako wa afya.

Ni muhimu kwamba LP yako ifuatiliwe na uhudhurie kwa ziara za ufuatiliaji na mtoa huduma wako wa afya angalau mara moja kwa mwaka.